

Kormányhatározat az építészhagyatékáról

Makovecz Imre öröksége

Többnyelvű monográfia, nagyszabású kiállítás, meg nem épült tervek – többek reményei szerint akár a felső-krisztinavárosi Szentek és Kárhozottak templomának – megvalósítása: ezek a legfőbb pontjai a Makovecz Imre hagyatékáról rendelkező kormányhatározatnak. Emellett a november 6-án kezdődő Héttorony Fesztivál az építész emléke előtt is tiszteleg.

» A csengeri görög katolikus templom belseje, és a törökvágási református templom (Kolozsvár)

V. NAGY VIKTÓRIA | kultura@hetivalasz.hu

Kormányhatározat rendelkezett a napokban a 2011-ben elhunyt Kossuthdíjas építész, *Makovecz Imre* hagyatékának gondozásáról: többnyelvű monográfia jelenik meg a mesterről, kiállításon idézik meg alkotásait, műemléki védelem alá kerülnek épületei, illetve újak is épülhetnek a megmaradt tervei alapján. „Makovecz Imre halála után szinte azonnal megfogalmazódott a tanítványokban, a családban és az általa létrehozott szervezetekben, így a Magyar Művészeti Akadémiában és a Kós Károly Egyesülésben a hagyaték ápolása, rendezése, kutathatóvá tétele – mondja lapunknak

Csernyus Lőrinc építész, a Makovecz Imre Alapítvány kuratóriumának tagja. – Hatalmas életmű maradt ránk, közel ezer dosszié tele tervekkel, vázlatokkal, ám miután egy-egy terv több helyen is szerepel, a tényleges szám hatszázra tehető.” A számok nem véglegesek, a rendszerezés folyamán újabb rajzok is előkerülhetnek.

Vita a templomról

A meg nem épült tervek pontos ismerete fontos előfeltétele annak, hogy kiválaszthatóak és eldönthessék, mely épület kaphat helyet a fővárosban, ahol Makovecz életében egyetlen, az ő nevéhez köthető középület sem épült. *Csernyus Lőrinc* szerint körültekintően

kell megvizsgálni minden részletet, és – bár örülnek, hogy a kormány felismerte a hagyaték gondozásának fontosságát – biztos, hogy nem a politikának kell döntenie a kérdésben. „Nem szabad kapkodva döntenie, nem szabad megengedni, hogy hisztéria vegye körül ezt az ügyet” – figyelmeztet az építész, példaként említve a budai Apor Vilmos térre tervezett monumentális organikus katedrális.

Legutóbb az építész halála után lángoltak fel a viták arról, hogy szükség van-e a Szentek és Kárhozottak templomára, és ha igen, kinek a feladata megépíttetni. Civil összefogás szerveződött, sőt, olyan közszereplők is az ügy mellé álltak, mint például *Schmitt*

Pál volt köztársasági elnök felesége, *Makray Katalin*. Ahogy azonban a *Heti Válasz* két éve kimutatta: mivel – az építkezés horribilis költségei, illetve a templom pogány szimbólumrendszerre miatt – sem *Erdő Péter* esztergombudapesti érsek, sem a helyi egyházközség, sem a kormány nem lelkesedik az ötletért, a tervek feltehetőleg maradnak a fiókban – már csak azért is,

mert katolikus templomot kizárólag a katolikus egyház jogosult építeni.

Csernyus Lőrinc ennek ellenére hisz abban, hogy a templom egyszer állni fog; ehhez szerinte szükség van egy templomépítő közösségre, amely magáénak érzi. Mintaként a barcelonai Sagrada Família-t említi, melynek léte, pontosabban száz éve tartó épülése is egy ilyen helyi közösségnek köszönhető. „*Gaudi* állítólag azt mondta: a katalán nemzet addig biztosan él, amíg Barcelonában épül ez a templom, vagyis nem kell sürgetni, hogy mielőbb elkészüljön. Nálunk sem szabad sürgetni ezt az építkezést; ha idő kell hozzá, hogy felépüljön a templom, hát adjunk időt! Nem kell erőltetni, nem kell sokkolni senkit, hiszen e nélkül is mindig ott lesz a köztudatban, hogy létezik egy ilyen terv” – mondja az építész.

Minőségi kultúrát a határon túlra

Makovecz Imre szellemisége és hagyatéka a november 6-án, Szabadkán kezdődő Héttorony Fesztiválnak is a fő rendezője lesz. A fesztivál és az építész nevének összefonódása azonban nem új keletű: „Sevillában, ahol 1992-ben építész munkatársként dolgoztam, megismerkedtem *Kiss Ferenc*-cel, a magyar pavilonban szóló zene szerzőjével, akire olyan nagy hatással volt a Makovecz Imrével való találkozás, hogy előállt egy Kárpát-medencei, elsősorban népzenei fesztivál ötletével” – emlékszik vissza a kezdetekre *Csernyus Lőrinc*. Pár évig működött is a fesztivál, majd pénzühiány miatt elhalt, mígnem 2011-ben újraindították. Ebben nagy szerepe volt *Lajkó Félix* Makovecz-turnéjának, melynek során a hegedűs Makovecz-épületekben, templomokban koncertezett Kárpát-medence-szerte.

„Sok szó esik mostanság a fővárosi koncerttermek akusztikájáról, de meggyőződésem, hogy egy Makovecz-templom hasonlóan alkalmas helyszíne az élő zenének” – mondja *Horváth László*, a Fonó Budai Zeneház igazgatója, a fesztivál főszervezője. Kiemeli: a rendezvénysorozat, amellyel, hogy a legnevesebb nép- és világzenei előadókat vonultatja fel (köztük *Lajkó Félix*-et, a *Dresch Quartet*-et, *iff. Balázs*

Jánost, a *Tékát*, a *Vujicsicsot*, *Lukács Miklóst*, *Balogh Kálmánt*, a *Muzsikást*, *Szvorák Katalint*), tisztelgés a mester előtt. „Vidéki és határon túli helyszíneket kerestünk, miután Makovecz Imrének életében Budapesten nem épülhetett egyetlen épülete sem. Elsődleges célunk, hogy vándorfesztiválként minőségi kultúrát juttassunk el azokra a határon túli településekre, ahol ő is tevékenykedett” – teszi hozzá *Horváth*. Ezt erősítő a szervezők arra ösztönzik a fellépőket, hogy újdonságokkal is megörvendeztessék a nagyérdeműt (idén például a *Dresch Quartet* mutatja be friss albumát), illetve külföldi előadókat is meghívják: a *Vujicsics* együttes koncertjén a bolgár kavalművész, *Theodosii Spassov* vendégeskedik majd.

Tanítványok és kortársak

Ebben az évben az építész is hangsúlyos szerepet kap a programok között: a kiállításokon, beszélgetéseken Makovecz munkái mellett láthatók lesznek a tanítványok és a határon túli magyar építészalkotásai, tervrajzai is. És ha már építészet, a hosszú távú tervek között szerepel a budapesti Műegyetem bevonása is a programokba, főleg, hogy a XI. kerület jelezte: állandó partnerként szeretne a fesztivál mellé állni. A rendezvény záróeseményét ugyancsak Újbudán, a Szent Imre-templomban tartják november 20-án, Makovecz Imre születésnapján.

Érthető okokból ugyancsak az építészet köré szerkesztett kötetet jelentene meg a Makovecz Alapítvány is. „Igaz ugyan, hogy a mesterről jelent már meg monografikus igényű munka, ám abból az életének utolsó tíz éve, a 2001 és 2011 közötti időszak hiányzik. Mindez persze pótolható, de emellett ki fogunk adni egy olyan albumot, amelyben azok a neves kortársak, építészek és művészettörténészek emlékeznek meg esszéikben, tanulmányokban Makovecz Imréről, akik jól ismerték őt. A Magyar Művészeti Akadémia már meg is rendelt néhány külföldi tanulmányt, ám ezek elkészültére, lefordítására ugyancsak időre van szükség. Ezenkívül a Pesti Vigadó jövőre nagyszabású Makovecz Imre-kiállítással nyílik meg” – teszi hozzá *Csernyus Lőrinc*. ■

HÉTTORONY-HELYSZÍNEK

- **November 6.:** Szabadka (Városháza és Népkör)
- **November 7.:** Makó (Hagymaház)
- **November 9.:** Csenger (Makovecz Imre Általános Iskola)
- **November 10.:** Kassa (Magyar Színház)
- **November 13.:** Lendva (Színház- és hangversenyterem)
- **November 16.:** Beregszász (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola)
- **November 17.:** Tiszapéterfalva majd Kolozsvár (Törökvágási református templom)
- **November 20.:** Budapest (Szent Imre-templom): „Madarak voltunk...” – koncert Makovecz Imre tiszteletére